

ШУБА Б. В.,

доктор юридичних наук,
професор кафедри господарського
та трудового права
*ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»*

ДЖУНЬ В. О.,

доктор юридичних наук,
професор кафедри господарського
та трудового права
*ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»*

УДК 346.91:346.24]:346.12

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.3.2.44>

РОЛЬ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ У ВИРІШЕННІ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

У статті акцентується увага на ключовій ролі господарських судів у вирішенні спорів, учасниками яких є державні підприємства України. Аналізуючи правозастосування у цьому аспекті, розкриваються характерні проблеми, що виникають у діяльності судової системи. Наголошується на тому, що господарські суди є важливою ланкою забезпечення стабільності економічного обороту та захисту законних прав і інтересів усіх суб'єктів господарських відносин.

У роботі детально розглядаються сучасні виклики, з якими стикаються суди під час вирішення справ, зокрема ті, що пов'язані зі специфікою правового статусу державних підприємств. Охарактеризовано питання досягнення балансу між приватними та публічними інтересами, а також особливості здійснення державного управління, які впливають на механізми правового регулювання і вирішення господарських спорів. У тексті акцентується увага на тому, що ефективність судочинства в цьому контексті має ключове значення для справедливого захисту прав учасників, підтримання економічної стійкості та боротьби з корупційними проявами.

В статті визначено основні види спорів, які вирішують господарські суди за участю державних підприємств. До них належать договірні, корпоративні, майнові суперечки, питання відшкодування збитків, а також процедури банкрутства. Особливий акцент зроблено на труднощах, що виникають під час розгляду справ про банкрутство таких підприємств, зокрема на специфіці правового режиму управління державним майном.

У дослідженні звертається увага на суттєві проблеми, з якими стикаються господарські суди: недосконалість законодавства, складність у доведенні фактів, ризики корупції, неоднозначність судової практики та перепони в реалізації рішень суду. Наявність цих проблем створює істотні перешкоди для забезпечення справедливого і результативного правосуддя, негативно впливаючи на рівень довіри до судової системи країни.

Для подолання зазначених труднощів і поліпшення ефективності функціонування господарських судів у статті пропонуються комплексні системні рішення. Серед них: глибоке реформування законодавчої бази, узагальнення

судової практики Верховним Судом для досягнення єдності правових позицій, впровадження відкритих механізмів діяльності державних підприємств, жорсткіший контроль за їх керівництвом і розроблення спеціалізованих процедур для оптимізації виконання судових рішень. Здійснення таких заходів *спрямовано на створення стабільного й прозорого правового середовища для всіх суб'єктів господарської діяльності в Україні.*

Ключові слова: державне підприємство, господарський суд, господарські спори, правозастосування, господарські відносини.

Shuba B. V., Dzhun V. O. The role of commercial courts in resolving disputes involving state-owned enterprises problems of law enforcement

The article focuses on the key role of commercial courts in resolving disputes involving Ukrainian state-owned enterprises. Analyzing law enforcement in this regard, it reveals typical problems arising in the activities of the judicial system. It is emphasized that commercial courts are an important link in ensuring the stability of economic turnover and protecting the legitimate rights and interests of all subjects of economic relations.

The paper examines in detail the current challenges faced by courts in resolving cases, in particular those related to the specific legal status of state-owned enterprises. It characterizes the issue of achieving a balance between private and public interests, as well as the peculiarities of public administration that affect the mechanisms of legal regulation and resolution of commercial disputes. The text emphasizes that the effectiveness of the judicial process in this context is key to the fair protection of the rights of participants, maintaining economic stability, and combating corruption.

The article identifies the main types of disputes resolved by commercial courts involving state-owned enterprises. These include contractual, corporate, and property disputes, issues of compensation for damages, and bankruptcy proceedings. Particular emphasis is placed on the difficulties that arise during the consideration of bankruptcy cases involving such enterprises, in particular the specifics of the legal regime for the management of state property.

The study draws attention to the significant problems faced by commercial courts: imperfect legislation, the complexity of proving facts, the risks of corruption, the ambiguity of judicial practice, and obstacles to the enforcement of court decisions. These problems create significant obstacles to ensuring fair and effective justice, negatively affecting the level of trust in the country's judicial system.

To overcome these difficulties and improve the efficiency of commercial courts, the article proposes comprehensive systemic solutions. These include: in-depth reform of the legislative framework, generalization of judicial practice by the Supreme Court to achieve unity of legal positions, introduction of open mechanisms for the activities of state-owned enterprises, stricter control over their management, and development of specialized procedures to optimize the enforcement of court decisions. The implementation of such measures is aimed at creating a stable and transparent legal environment for all economic entities in Ukraine.

Key words: state-owned enterprise, commercial court, commercial disputes, law enforcement, commercial relations.

Постановка проблеми. Державні підприємства відіграють важливу роль в економіці України, як і в багатьох інших країнах із перехідною економікою. Вони володіють значними активами та впливають на низку галузей, але їх функціонування супроводжується типовими труднощами. Проблеми виникають через особливий правовий статус таких підприємств,

переплетення приватних і публічних інтересів, а також специфіку державного управління. Усе це нерідко стає причиною суперечок, вирішення яких передається господарським судам. Ефективність правосуддя у цій сфері має ключове значення для забезпечення справедливого захисту прав й інтересів учасників економічних відносин, підтримки стабільності ділового середовища та протидії корупції.

Основні проблеми правозастосування у спорах за участю державних підприємств пов'язані з недосконалістю нормативно-правової бази, частими змінами в законодавстві, недостатньою прозорістю діяльності цих підприємств, а також впливом політичних і корупційних факторів. У результаті господарським судам складно забезпечити справедливе й ефективне врегулювання таких спорів. Це негативно позначається на інвестиційній привабливості країни й загальному рівні довіри до судової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема ролі господарських судів і правозастосування у вирішенні спорів за участю суб'єктів господарювання є об'єктом досліджень багатьох українських науковців. Наприклад, Н. Петришина акцентує увагу на загальних проблемах функціонування державних підприємств в Україні, що допомагає глибше зрозуміти контекст таких спорів. Окремі наукові праці підкреслюють важливість організаційних аспектів управління, які, хоча й не пов'язані безпосередньо з правозастосуванням, впливають на ефективність діяльності державних підприємств і можуть провокувати виникнення конфліктів – цю думку розгорнуто в роботах А. Попової.

Значну увагу приділено дослідженням правового режиму майна та процедурі банкрутства державних підприємств. Ці аспекти відіграють ключову роль у розумінні специфіки майнових спорів за участю державних суб'єктів господарювання. Особливості статусу державного майна – таких як право господарського відання чи оперативного управління – вирізняють його від приватної власності та накладають специфічні обмеження на розпорядження таким майном. Ці питання детально аналізуються в працях О. Літошенко та Р. Мельниченка.

Окрім того, важливим аспектом є судовий захист та визначення юрисдикції господарських судів у справах за участю державних підприємств. Проблематика компетенції судів при розгляді таких справ висвітлена у дослідженнях О. Зельдіної, О. Хрімлі, М. Довгої та С. Дяченка.

Водночас, попри значний масив наукових публікацій, недостатньо уваги приділяється комплексному аналізу ролі господарських судів у вирішенні спорів саме з участю державних підприємств, особливо в контексті правозастосування. Більшість робіт зосереджені на загальних аспектах господарського судочинства або на питаннях приватизації й корпоративного управління в державних підприємствах, оминаючи специфіку їхнього судового захисту, а також питань збереження прав та інтересів у таких спорах.

Метою статті є всебічний аналіз значення господарських судів у процесі вирішення спорів за участю державних підприємств, виявлення ключових проблем у правозастосуванні цієї сфери та розроблення обґрунтованих підходів до їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Процес ринкової трансформації національної економіки демонструє здатність держави ухвалювати довгострокові стратегічні рішення навіть у контексті економічної нестабільності. Світовий досвід переконує в тому, що ефективне управління державним сектором можливе лише за умов належного виконання державою своїх функцій та грамотного менеджменту щодо державних підприємств.

Стаття 63 Господарського кодексу України регулює види й організаційні форми підприємств, що можуть функціонувати в Україні, базуючись на ряді встановлених критеріїв. Зокрема, залежно від форми власності, яка визначена чинним законодавством, на території України дозволено діяльність таких видів підприємств: приватних (на основі приватної власності громадян або юридичних осіб), колективних (на базі спільної власності), комунальних (заснованих на майні територіальної громади), державних (на основі державної власності) та змішаних (утворених з об'єднанням майна різних форм власності). Таким чином, державні підприємства, відповідно до положень Господарського кодексу, це ті, які функціонують на базі державного майна [1].

У свою чергу, стаття 326 Цивільного кодексу України [2] уточнює, що майно, зокрема фінансові ресурси, які перебувають у власності держави Україна, становлять частину державної власності. Право розпоряджатися цим майном від імені та в інтересах держави здійснюють державні органи влади. Також, згідно з частиною третьою статті 63 Господарського кодексу, в Україні існують унітарні й корпоративні підприємства, які визначаються способом створення та формування їхнього статутного фонду.

Державні підприємства (далі ДП) – це організації (підприємства, фірми, компанії), що перебувають у власності держави. Їхня соціально-економічна сутність формується як економічними умовами (особливо відносинами власності на засоби виробництва), так і характером політичної влади та станом соціальних, правових та ідеологічних взаємин. З точки зору політичної економії вони є виразниками економічних відносин між державою (уособленою керівництвом таких підприємств) і найманими працівниками чи іншими учасниками суспільного процесу, зокрема у розподілі й привласненні необхідного і додаткового продуктів у межах усіх етапів суспільного відтворення [3, с. 74].

Державні підприємства, як суб'єкти господарської діяльності, характеризуються специфічним правовим статусом, який істотно відрізняє їх від приватних компаній. Їхня організаційно-правова природа ґрунтується на державній формі власності, а керування здійснюється уповноваженими державними органами або іншими суб'єктами публічної адміністрації. Крім здійснення комерційної діяльності, вони нерідко виконують ключові функції соціального характеру, що обумовлюють їхню особливу роль в економіці. Специфіка функціонування таких підприємств передбачає застосування до них норм не лише господарського та цивільного права, але й положень публічно-правового регулювання, які спрямовані на забезпечення ефективного управління державним майном та реалізацію суспільно важливих завдань.

О. Зельдіна та О. Хрімлі зауважують, що у господарській системі України державні підприємства відіграють ключову роль як суб'єкти господарювання, що одночасно підпорядковуються вимогам державного управління та принципам комерційної діяльності [10]. Господарські суди стають фундаментальним інструментом у забезпеченні законності та захисту інтересів у суперечках, що виникають за участю державних підприємств. Водночас цей процес супроводжують низка правових та процесуальних проблем, які потребують ретельного аналізу та вдосконалення як законодавчих норм, так і судової практики.

Господарські суди володіють спеціальною компетенцією для розгляду спорів, що виникають у сфері господарської діяльності, зокрема тих, які стосуються функціонування державних підприємств. Їхня діяльність спрямована на захист приватних і публічних інтересів, забезпечуючи дотримання законності господарських відносин і підтримуючи стабільність економічної системи країни. Виконуючи функцію захисту прав та законних інтересів як держави, так і підприємств, судова влада надає ефективні механізми розв'язання конфліктів у межах чинного законодавства, сприяючи загальному розвитку господарської системи.

Участь державних підприємств у судових справах супроводжується рядом характерних особливостей, що обумовлені специфікою їхнього правового статусу та організаційної структури. Варто детальніше розглянути ключові аспекти такого феномену:

– подвійне підпорядкування, яке впливає з поєднання функцій суб'єктів господарської діяльності та об'єктів державного управління. Це означає, що державні підприємства перебувають у залежності від двох основних рівнів: власника, яким виступає держава, та уповноважених органів управління. Такий двоїстий характер підпорядкування нерідко спричиняє виникнення потенційного конфлікту інтересів між сторонами. Крім того, він може створювати додаткові труднощі в процесі прийняття управлінських рішень, а також у процесуальній координації під час розгляду судових справ. Керівництво підприємств повинно враховувати іноді суперечливі вимоги різних органів, що спричиняє ризики затягування процедур або навіть дезорганізації в управлінських процесах [5];

– майнові обмеження. Майно державних підприємств перебуває у державній власності та передається їм на правах господарського відання або оперативного управління.

Це визначає суворі межі в розпорядженні активами, включаючи продаж, заставу чи укладення інших угод, які мають здійснюватися лише за дозволом держави чи уповноважених органів. Саме ці обмеження нерідко стають причиною судових спорів, пов'язаних з оспоруванням правомірності договорів або визнанням їх недійсними. Колізії у законодавстві щодо регулювання обігу державного майна додатково ускладнюють вирішення таких суперечок [6];

– врахування публічного інтересу. Багато державних підприємств виконують завдання, що мають суспільну значимість або публічний характер. Це змінює підхід судових органів до таких справ, адже розглядається не лише приватний інтерес сторін спору, а й вплив на суспільство загалом. Подібний контекст часто призводить до більш прискіпливого контролю законності або посиленої уваги до забезпечення державних інтересів, що може затягувати та ускладнювати судовий процес;

– складнощі виконання судових рішень. Виконання судових постанов щодо державних підприємств може наштовхуватися на бюджетні обмеження, специфіку фінансування таких установ і правила розпорядження ресурсами. Нестача реальних коштів та особливий режим захисту державного майна нерідко роблять виконання рішень неможливим або обмеженим, що створює додаткові проблеми в системі виконавчого провадження.

Таким чином, специфіка участі державних підприємств у судових спорах полягає не лише у подвійній адміністративній залежності, особливому майновому режимі чи врахуванні публічних інтересів, а й у труднощах практичної реалізації судових рішень. Всі ці аспекти потребують комплексного підходу з боку судів та законодавчих змін, спрямованих на усунення правових і організаційних недоліків. Ефективне вирішення зазначених проблем може суттєво покращити процес функціонування цих підприємств і забезпечити більш збалансовану систему їх взаємодії з юридичною сферою.

Справи за участю державних підприємств зазвичай підлягають розгляду господарськими судами, що визначається їхнім особливим статусом та характером спору. Підсудність таких справ регулюється нормами Господарського процесуального кодексу України і відповідним законодавством, яке встановлює наступні положення:

– господарські суди здійснюють розгляд спорів, що виникають при укладенні, зміні, розірванні та виконанні господарських договорів, включаючи ті, до яких залучено державні підприємства;

– згідно зі статтею 30 ГПК України, певні категорії справ мають виключну підсудність конкретним господарським судам. Наприклад, спори за участю центральних органів виконавчої влади, до складу яких належать і державні підприємства відповідних сфер, підлягають розгляду Господарським судом міста Києва [4];

– територіальна підсудність визначається, здебільшого, за місцем проживання чи місцезнаходження боржника або відповідача, а також за місцем розташування нерухомого майна, якщо спір стосується саме цієї власності;

– у разі невідповідності підсудності конкретного господарського суду, справа передається до іншого суду згідно з установленими процесуальними правилами.

Таким чином, підсудність спорів за участю державних підприємств спирається на їх спеціальний статус як суб'єктів державної власності, характер спору (зокрема щодо господарської діяльності, державного майна чи приватизації), а також положення ГПК України. Крім того, передбачаються окремі випадки виключної юрисдикції, коли розгляд таких справ здійснюється лише певними судами, як-от Господарським судом міста Києва, з огляду на його особливу компетенцію щодо органів державної влади та державних підприємств. Зокрема, у своїй науковій роботі М. Довга та С. Дяченко акцентують увагу на необхідності уніфікації процесуального права, зокрема через впровадження єдиного кодексу, що регулював би норми цивільного, господарського та адміністративного судочинства [11]. Такий підхід, як видається, сприятиме оптимізації судового процесу, усуненню незначних та об'єктивно необґрунтованих розбіжностей між окремими процедурами, а також загалом позитивно вплине на вирішення господарських спорів.

В контексті дослідження зауважимо, що господарські суди розглядають низку основних категорій спорів із залученням державних підприємств, які можна класифікувати таким чином:

- договірні спори – ця категорія є найпоширенішою і охоплює випадки невиконання або неналежного виконання договірних зобов'язань. Вона включає спори, пов'язані з поставкою товарів, наданням послуг, виконанням робіт, а також орендними відносинами тощо. Саме цей вид спорів становить значну частину судових справ за участю ДП;
- корпоративні спори: хоча державні підприємства часто не мають класичної корпоративної структури, правові конфлікти все ж можуть виникати щодо питань управління майном, розподілу та визначення повноважень керівництва, реорганізації чи приватизації підприємства. Такі спори представляють собою особливу сферу судового розгляду;
- спори щодо права власності та користування майном. Господарські суди займаються вирішенням спорів, які стосуються права власності на державне майно, зокрема щодо його розподілу між балансоутримувачами або суб'єктами оперативного управління. Окрему категорію становлять позови про повернення майна, що перебуває у незаконному володінні;
- спори щодо відшкодування збитків. До цієї групи входять вимоги про компенсацію збитків, які завдано діями або бездіяльністю державних підприємств, їх посадових осіб чи третіх осіб. Такі справи є доволі частими в господарському судочинстві;
- спори у зв'язку з банкрутством. Процедура банкрутства за участю державних підприємств відзначається особливою складністю, зумовленою специфічним правовим режимом розпорядження державним майном. Це створює додаткові перешкоди для ефективного судового вирішення таких справ [7, с. 72-74].

У процесі дослідження варто зосередитися на особливостях спорів, пов'язаних із банкрутством державних підприємств. При аналізі статті 96 Кодексу про банкрутство можна дійти висновку, що вона регулює насамперед порядок відкриття провадження у справах про банкрутство державного підприємства (ДП). Однак у цій статті не визначено конкретних умов, за яких справа про банкрутство такого підприємства може бути розпочата. Відсутність спеціальних умов означає, що провадження стосовно ДП відкривається за загальними правилами, аналогічно до тих, які діють для банкрутства звичайних підприємств. Зазначені умови прописані у частині 6 статті 39 Кодексу про банкрутство, яка встановлює випадки, коли господарський суд має відмовити у відкритті такого провадження. Основними підставами для відмови є:

- наявність спору про право у вимогах кредитора, який необхідно вирішувати у порядку позовного провадження;
- повне задоволення боржником вимог кредитора (кредиторів) до підготовчого засідання суду;
- подання заяви про порушення справи щодо банкрутства оптового постачальника електричної енергії [8].

Аналізуючи особливості банкрутства державних підприємств, важливо звернути увагу на критерії, які визначають відповідність підприємства регулюванню статті 96 Кодексу про банкрутство. До таких критеріїв належать повна належність підприємства до державної власності або володіння державою часткою у розмірі не менше 50 % + 1 акція його статутного капіталу (ч. 1 ст. 96 Кодексу про банкрутство).

На прикладі ухвали Господарського суду Херсонської області від 24 січня 2020 року у справі № 923/1065/19 можна побачити практичний аспект застосування норм Кодексу про банкрутство щодо державних підприємств. У цій справі суд встановив безспірність вимог без прив'язки до мінімальної суми такої безспірності, що підкреслює специфіку розгляду справ про банкрутство ДП [9].

Категорії справ, розглянутої господарськими судами України, визначаються відповідно до Господарського процесуального кодексу та інших нормативно-правових актів, які регламентують підсудність і порядок вирішення спорів за участю юридичних осіб, включаючи державні підприємства.

Отже, основними різновидами спорів, що виникають у господарських судах за участю державних підприємств, є договірні суперечки, питання корпоративного характеру, майнові конфлікти, вимоги щодо відшкодування збитків та справи про банкрутство. Усі ці категорії мають свої особливості, пов'язані з правовим статусом державних підприємств та специфікою державної власності на їхнє майно.

Господарські суди під час розгляду спорів за участю державних підприємств стикаються зі значною кількістю проблем:

- **недоліки законодавчої бази.** В контексті даної проблеми зауважимо, що законодавство, яке регулює діяльність державних підприємств, залишається фрагментарним, містить правові колізії та прогалини. Це ускладнює пошук відповідних норм права і сприяє формуванню неоднорідної судової практики. Особливу складність становить нечітке розмежування повноважень між органами управління державними підприємствами та органами державної влади, що стає джерелом численних конфліктів;

- **проблеми доказування.** Часто державні підприємства ведуть недбало облік своєї діяльності, що створює перешкоди для збирання та надання необхідних доказів у суді. Крім того, виникають сумніви щодо правомочності посадових осіб підприємств у здійсненні угод, що інколи ставить під загрозу законність укладених правочинів;

- **корупційні ризики** – наявність корупції в сфері державного управління та діяльності державних підприємств сприяє укладенню економічно не вигідних угод, втраті активів або зловживанням процесуальними правами під час судових розглядів. Це вимагає ретельного аналізу обставин справи з боку суду;

- **неоднозначність судової практики.** Через зазначені вище проблеми й через відсутність чітких стандартів Верховного Суду щодо вирішення конкретних категорій спорів участю державних підприємств судові рішення часто демонструють непослідовність, що знижує їх прогнозованість;

- **складнощі виконання рішень** – виконання судових рішень на користь стягувачів із державних підприємств може бути обтяженим обмеженнями щодо розпорядження державним майном чи недостатністю коштів на рахунках таких підприємств;

- **відсутність ефективних механізмів відповідальності:** недостатнє регулювання питань відповідальності керівництва підприємств за неналежне управління призводить до фінансових втрат і збільшення числа судових спорів.

Комплексне вирішення зазначених проблем сприятиме підвищенню ефективності функціонування господарських судів, зміцненню верховенства права в Україні та формуванню сприятливих умов для залучення інвестицій в національну економіку. У результаті це забезпечить стабільне й прозоре правове середовище для всіх суб'єктів господарювання.

Роль господарських судів у вирішенні спорів за участю державних підприємств має принципове значення для забезпечення стабільності економічного обороту, а також для охорони прав і законних інтересів усіх учасників господарських відносин. Водночас аналіз сучасної судової практики засвідчує наявність низки суттєвих проблем у правозастосуванні, які потребують системного та комплексного підходу до їх розв'язання.

Висновки. Дослідження проблеми дозволяє сформулювати такі ключові положення. Особливий правовий статус державних підприємств виступає джерелом значних труднощів у врегулюванні спорів за їх участю. Причиною цього є поєднання норм приватного та публічного права, а також необхідність враховувати інтереси держави як власника і водночас суб'єкта господарської діяльності. Така подвійність ускладнює юридичний процес і вимагає вдосконалення правового регулювання.

Суттєві недоліки чинного законодавства займають центральне місце серед перепон, що обмежують ефективність роботи судів. Колізії в законодавстві, юридичні прогалини та відсутність єдиної методики застосування правових норм породжують ситуації правової невизначеності, які негативно впливають на узгодженість судової практики.

Корупція та недостатня прозорість управління державними підприємствами серйозно ускладнюють встановлення об'єктивної істини у процесі судового розгляду. Це знижує

рівень справедливості та легітимності ухвалюваних рішень, підриваючи довіру до судової системи.

Труднощі у виконанні судових рішень щодо державних підприємств значно послаблюють результативність судового захисту, утворюючи ситуацію, в якій потерпіла сторона залишається незадоволеною навіть після винесення рішення на її користь.

Для покращення ситуації пропонується запровадити такі заходи:

- провести системну модернізацію законодавства щодо правового статусу державних підприємств, чітко визначивши їх функціональне призначення, а також розмежувавши компетенції органів управління і відповідальність посадових осіб;

- забезпечити єдність судової практики шляхом узагальнення Верховним Судом досвіду вирішення спорів за участю державних підприємств і надання авторитетних тлумачень стосовно ключових правових питань;

- підвищити прозорість у фінансовій та господарській діяльності державних підприємств через обов'язкове оприлюднення відомостей про укладені контракти, операції з майном та фінансові результати;

- посилити контроль за діяльністю керівників державних підприємств, впровадивши ефективні механізми притягнення до відповідальності за недоцільне управління та завдання матеріальних збитків;

- розробити спеціалізовані процедури для забезпечення ефективного виконання судових рішень проти державних підприємств з урахуванням їхніх інтересів та специфіки функціонування.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV : станом на 28 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV : станом на 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Петришина Н. В. Державні підприємства України: проблеми функціонування та шляхи їх вирішення. Економіка. Серія 18. Економіка і право. 2015. № 30. С. 73–79. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/815d3be6-cee2-4e2d-b565-bcc9f5b84abf/content>.
4. Господарський процесуальний кодекс України: Кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII: станом на 16 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
5. Попова А. О. Організаційні аспекти управління промисловим підприємством з системних позицій. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4171>.
6. Літошенко О. Правовий режим майна державних і комунальних підприємств. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 96–99. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-1/23>
7. Мельниченко Р. Правовий механізм банкрутства державних підприємств в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 5. С. 71–83. URL: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(112\)07](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(112)07)
8. Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.10.2018 № 2597-VIII : станом на 4 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
9. Ухвала Господарського суду Херсонської області від 24.01.2020 у справі № 923/1065/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87214714>
10. Зельдіна О.Р., Хрімлі О.Г. Судовий захист прав суб'єктів підприємництва: теоретичні і практичні аспекти. Шостий апеляційний адміністративний суд. Юридична бібліотека. URL: <https://6aas.gov.ua/ua/proekty/articles/h/1139-sudovij-zakhist-prav-sub-ektiv-pidpriemnitstva-teoretichni-i-praktichni-aspekti.html>
11. Довга М.О., Дяченко С. В. Особливості юрисдикції господарських судів. Аналітично-порівняльне правознавство. Ужгород. 2022. №1. С. 87-93. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/58559>

